

ANS M1-1: Suomessa sovellettavat ilmaliikenteen hallinta- ja lennonvarmistuspalvelujen tarjontaa koskevat säännöt

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Komission täytäntöönpanoasetusta (EU) 2017/373 ilmaliikenteen hallinta- ja lennonvarmistuspalvelujen sekä muiden ilmaliikenteen hallintaverkon toimintojen palveluntarjoajia koskevista yhteisistä vaatimuksista ja näiden palveluntarjoajien valvonnasta on muutettu asetuksella (EU) 2020/469. Asetuksessa 2017/373 on annettu toimivaltaiselle viranomaiselle, joka Suomessa on Liikenne- ja viestintävirasto, mahdollisuus päättää eräistä asetuksen velvoitteista kansallisesti. Tällaisista seikoista määrätään Suomessa ilmailumääräyksellä ANS M1-1.

Muutosasetuksessa 2020/469 säädetään, että määräajoin annettavan TAF-lentopaikkaennusteen (Terminal Aerodrome Forecast) voimassaoloajan on oltava joko 9, 24 tai 30 tuntia, jollei toimivaltainen viranomainen ole muuta määrännyt ottaen huomioon liikenteen vaatimukset lentopaikoilla, joiden toiminta-aika on alle 9 tuntia. Muutos kohdistuu asetuksen 2017/373 liitteen V kohtaan MET.TR.220 c). Muutettu vaatimus tulee sovellettavaksi 5. marraskuuta 2020.

Ilmatieteen laitos on ilmoittanut Liikenne- ja viestintävirastolle, että Suomessa TAF-ennusteet olisi jatkossakin voitava julkaista alle 9 tunnin voimassaoloajoin, silloin kun pidemmälle ennusteelle ei ole kyseisen lentopaikan aukioloajan vuoksi tarvetta. Tästä syystä ilmailumääräystä ANS M1-1 olisi muutettava tämän mahdollisuuden käyttöön ottamiseksi. Samalla määräykseen voidaan tehdä vähäisiä teknisiä muutoksia tarpeen mukaan.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa muutetun määräyksen ilmailulain 105 §:n nojalla, jonka mukaan virasto antaa lentoturvallisuuden ja ilmailun sujuvuuden edellyttämät ilmatilan ja ilmaliikenteen hallintaa sekä lennonvarmistuspalvelua koskevat tarkemmat määräykset, jotka perustuvat Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin sekä Eurocontrolin normeihin ja suosituksiin. Saman pykälän mukaan Liikenne- ja viestintävirasto antaa myös ilmatilan ja ilmaliikenteen hallintaa sekä lennonvarmistuspalvelua koskevan Euroopan unionin lainsäädännön edellyttämät täydentävät määräykset. Tällaisia kansallista täydentämistä edellyttäviä säännöksiä on asetuksen (EU) 2017/373 liitteissä III-V ja XIII, joissa tietyt seikat jätetään kansallisen toimivaltaisen viranomaisen päätettäväksi tai tarkemmin määrittäväksi.

Määräyksen tavoite

Määräysmuutoksen tarkoituksena on ottaa Suomessa käyttöön EU-säätelyn antama mahdollisuus, jonka perusteella asetuksen (EU) 2020/469 yleisestä vaatimuksesta voidaan poiketa kansallisen toimivaltaisen viranomaisen määräyksellä, kun kansalliset erityistarpeet sitä edellyttävät. Poikkeustarve koskee vaatimusta, jonka mukaan TAF-lentopaikkaennusteiden voimassaoloajan olisi oltava 9, 24 tai 30 tuntia. Suomessa on useita lentopaikkoja, joilla liikennemäärät ovat vähäiset ja joiden päivittäiset aukioloajat ovat lyhyet. Näille lentopaikoille on tähän asti julkaistu yhdeksää tuntia lyhyemmän ajan voimassa olevia TAF-ennusteita, eikä käytännön muuttamiseen nähdä tarvetta.

Määräyksen valmistelu

Määräyksen muutoshanke käynnistettiin 8.10.2020 julkaistulla määräyshankepäätöksellä. Määräys on valmisteltu Liikenne- ja viestintävirastossa virkatyönä. Määräysluonnoksesta päätettiin järjestää sidosryhmien kuulemiseksi lyhyt, noin neljän viikon mittainen lausuntokierros, jonka aikana luonnosta oli mahdollista kommentoida myös

viraston sisäisesti. Pidempää lausuntoaikaa ei pidetty tarpeellisena, koska määräysmuutos perustuu asianomaisen sidosryhmän (sääpalvelun tarjoajan) omaan aloitteeseen, eikä se tuo muutoksia nykyiseen TAF-ennusteiden julkaisukäytäntöön.

Lausuntopalaute

(lisätään lausuntokierroksen jälkeen)

Arvio määräyksen vaikutuksista

Määräyksen muutos ei aiheuta muutoksia nykytilaan, vaan sillä päinvastoin mahdollistetaan nykyisen käytännön jatkuminen EU-asetuksen 2017/373 lähtökohtaisesta vaatimuksesta huolimatta. Näin ollen TAF-lentopaikkaennusteet voitaisiin Suomessa edelleen tarvittaessa julkaista alle 9 tunnin voimassaoloajoin. Joustomahdollisuus koskisi vain niitä lentopaikkoja, joilla liikennemäärät ovat vähäiset sekä aukioloajat vaihtelevia ja rajallisia, kun taas ympärivuorokautisten TAF-ennusteiden nykyisinkin kattamilla lentopaikoilla palvelutaso säilyisi ennallaan. Tämä toimintamalli vastaa Suomessa nyt käytössä olevaa toimintamallia ja palvelutasoa, eikä TAF-ennusteiden käytäntöä ole tarkoitus muuttaa. Suomessa on tällä hetkellä 15 lentopaikkaa, joilla on käytössä yhdeksää tuntia lyhyemmät TAF-ennusteet ja joihin EU-vaatimuksen käyttöönotto siten vaikuttaisi.

Koska määräysmuutos yksinomaan mahdollistaa toiminnan jatkumisen ennallaan uudesta EU-säätelystä huolimatta, sillä ei ole vaikutusta asiakkaiden, sidosryhmien tai viranomaisen toimintaan.

Jos taas joustomahdollisuutta ei otettaisi määräysmuutoksella käyttöön, TAF-ennusteiden voimassaoloajan olisi EU-vaatimuksen mukaisesti oltava joko 9, 24 tai 30 tuntia. Ilman joustomahdollisuutta meteorologi joutuisi tekemään ja julkaisemaan 9 tunnin ennusteen silloinkin, kun sille olisi lentopaikan aukioloajan vuoksi käyttäjillä tarvetta esim. vain seuraavien kahden tunnin ajan. Tällöin meteorologi joutuisi systemaattisesti perumaan TAF-ennusteet sen jälkeen, kun tarve on päättynyt. Julkaistua 9 tunnin ennustetta ei olisi mahdollista jättää raukeamaan itsekseen, koska uusi ennuste on EU-lainsäädännön mukaisesti julkaistava kolmen tunnin välein. Tästä aiheutuisi sääpalvelun tarjoajalle ylimääräistä työtä, jonka kustannukset tulisivat perittäviksi ilmatilan käyttäjiltä.

Mahdollisesti kielteisiä turvallisuusvaikutuksia muutoksesta saattaisi aiheutua sääennusteiden laatijoiden kasvavan työkuorman myötä sekä siksi, että esim. yleisilmailijat saattaisivat käyttää jo peruttuja ennusteita, joiden tiedot eivät ole ajan tasalla. Vaihtoehtoisesti muutos edellyttäisi lisätyövoiman palkkaamista TAF-ennusteiden laatimiseen tai työvuorojen pidentämistä, mikä myös aiheuttaisi kustannuksia sääpalvelun tarjoajalle ja sitä kautta ilmatilan käyttäjille.

Joustomahdollisuus TAF-ennusteiden voimassaoloajasta on edellä mainituista syistä Suomessa tarpeen kustannustehokkuuden perusteella. Aloite tämän joustomahdollisuuden lisäämisestä EU-asetukseen on tullut NAMCON-konsortioista (Northern-Europe Aviation Meteorology Consortium), joka on seitsemän Pohjois-Euroopan valtion eli Islannin, Norjan, Tanskan, Ruotsin, Suomen, Viron ja Latvian kansallisten sääpalveluiden yhteistyöelin. Aloitteen etenemistä Euroopan unionin lentoturvallisuusvirasto EASAssa edesauttoi kaikilta NAMCON-maiden viranomaisilta saatu tuki.

Määräysmuutoksella ei ole vaikutuksia ympäristöön, esteettömyyteen, yhdenvertaisuuteen eikä tasa-arvoon.

Yksityiskohtaiset perustelut

Kohta 1, Soveltamisala: Edellisessä määräyksessä käytetty väliotsikko "Määräyksen tarkoitus" on muutettu muotoon "Soveltamisala". Määräystä sovelletaan niihin ilmailukenteen hallinta- ja lennonvarmistuspalvelujen sekä muiden ilmailukenteen hallinnan verkkotoimintojen palveluntarjoajiin, joihin sovelletaan EU-asetusta 2017/373. Määräyksen soveltamisala on siis sama kuin kyseisellä asetuksella, ja se täydentää

asetusta siltä osin kuin siinä on jätetty tiettyjä asioita kansallisen toimivaltaisen viranomaisen päätettäväksi.

Kohta 2.3.1.8: Lisätty maininta siitä, että Suomessa määräajoin annettavan TAF-ennusteen voimassaoloaika voi olla lyhyempi kuin 9 tuntia. Tällä otetaan käyttöön asetuksella (EU) 2020/469 muutetun asetuksen (EU) 2017/373 liitteen V kohdassa MET.TR.220 c) annettu joustomahdollisuus. Kohdan mukaan määräajoin annettavan TAF-ennusteen voimassaoloajan on oltava joko 9, 24 tai 30 tuntia, jollei toimivaltaisen viranomaisen ole muuta määrännyt ottaen huomioon liikenteen vaatimukset lentopaikoilla, joiden toiminta-aika on alle 9 tuntia.

Määräyksen aikataulu

Määräyksen on tarkoitus tulla voimaan 5.11.2020, eli samanaikaisesti kun kyseessä olevaa EU-asetuksen kohtaa aletaan soveltaa.

LIITTEET

Kommenttikooste (*lisätään tarvittaessa lausuntokierroksen jälkeen*)